

شماره ۱۹۲۱
تاریخ ۳۸۸/۵۱/۱۳
پست

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت و درمان آموزش پزشکی
ملونیت سلامت

سرپرست / ریاست محترم دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی

ارزوم

سلام علیکم

به پیوست یک نسخه از آئین نامه تعیین حدود صلاحیت ماماها
کارشناس و کارشناس ارشد (پهنازده برگ) که به توشیح مقام محترم وزارت
رسیده است ایفاد مینماید. مقتضی است دستور فرمائید در خصوص اجرای
مفاد آن و ابلاغ به مراکز تابعه اقدام نمایند.

دکتر سیدحسین امامی رضوی

معاون سلامت

شماره ۱۹۲۱
تاریخ ۱۳۸۸/۵/۲۳
پست

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی
معاونت سلامت

سرویس / ریاست محترم دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی

حکم

سلام علیکم

به پیوست یک نسخه از آئین نامه تعیین حدود صلاحیت ماماها
کارشناس و کارشناس ارشد (پانزده برگ) که به توضیح مقام محترم وزارت
رسیده است ایفاد مینماید. مقتضی است دستور فرمائید در خصوص اجرای
مقاد آن و ابلاغ به مراکز تابعه اقدام نمایید.

دکتر سید حسن امامی رضوی

معاون سلامت

شماره ۱۹۲۱
تاریخ ۳۸۸/۵/۱۳
پست

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی
معاونت سلامت

سرپرست / ریاست محترم دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی

تهران

سلام علیکم

به پیوست یک نسخه از آئین نامه تعیین حدود صلاحیت ماماها
کارشناس و کارشناس ارشد (پانزده برگ) که به توضیح مقام محترم وزارت
رسیده است ایفاد مینماید. مقتضی است دستور فرمائید در خصوص اجرای
مفاد آن و ابلاغ به مراکز تابعه اقدام نمایند.

دکتر سیدحسن امامی رضوی

معاون سلامت

شماره ۱۹۲۱
تاریخ ۱۳۸۸/۵/۲۳
پست

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی
معاونت سلامت

سرپرست / ریاست محترم دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی

تهران

سلام علیکم

به پیوست یک نسخه از آئین نامه تعیین حدود صلاحیت ماماها
کارشناس و کارشناس ارشد (هائزده برگ) که به توشیح مقام محترم وزارت
رسیده است ایفاد مینماید. مقتضی است دستور فرمائید در خصوص اجرای
مفاد آن و ابلاغ به مراکز تابعه اقدام نمایند.

دکتر سید حسن امامی رضوی

معاون سلامت

شماره ۱۹۲۱
تاریخ ۳۸۸/۵/۱۳
پست

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت و درمان آموزش پزشکی
معاونت سلامت

سرپرست / ریاست محترم دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی

عزیز

سلام علیکم

به پیوست یک نسخه از آئین نامه تعیین حدود صلاحیت ماماها
کارشناس و کارشناس ارشد (پهنازده برگ) که به توشیح مقام محترم وزارت
رسیده است ایفاد مینماید مقتضی است دستور فرمائید در خصوص اجرای
مفاد آن و ابلاغ به مراکز تابعه التمام نمایند.

دکتر سیدحسن امامی رفوی

معاون سلامت

شماره ۲۱۹۲۱
تاریخ ۳۸۸/۵/۱۳
پست

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت و درمان امور پزشکی
معاونت سلامت

سرپرست / ریاست محترم دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی

شیراز

سلام علیکم

به پیوست یک نسخه از آئین نامه تعیین حدود صلاحیت ماماها
کارشناس و کارشناس ارشد (هائزده برگه) که به توضیح مقام محترم وزارت
رسیده است ایفاد مینماید مقتضی است دستور فرمائید در خصوص اجرای
مفاد آن و ابلاغ به مراکز تابعه اقدام نمایید.

دکتر سید حسن امامی رضوی

معاون سلامت

شماره ۲۱۹۲۱
تاریخ ۱۳۸۸/۵/۱۳
پست

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
معاونت سلامت

سروست / ریاست محترم دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی

هرمزگان

سلام علیکم

به پیوست یک نسخه از آئین نامه تعیین حدود صلاحیت ماماها
کارشناس و کارشناس ارشد (پانزده برگ) که به توشیح مقام محترم وزارت
رسیده است ایفاد مینماید. مقتضی است دستور فرمائید در خصوص اجرای
مفاد آن و ابلاغ به مراکز تابعه اقدام نمایید.

دکتر سیدحسن امامی رضوی

معاون سلامت

شماره ۱۹۲۱
تاریخ ۳۸۸/۵/۲۳
پست

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت و درمان امور پزشکی
معاونت سلامت

سرپرست / ریاست محترم دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی
تهران

سلام علیکم

به پیوست یک نسخه از آئین نامه تعیین حدود صلاحیت ماماها
کارشناس و کارشناس ارشد (هائزده برگ) که به توضیح مقام محترم وزارت
رسیده است ایفاد مینماید. مقتضی است دستور فرمائید در خصوص اجرای
مفاد آن و ابلاغ به مراکز تابعه اقدام نمایند.

دکتر سیدحسن امامی رضوی

معاون سلامت

شماره ۱۹۲۱
تاریخ ۳۸۸/۵۱/۲۳
پست

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
معاونت سلامت

سرپرست / ریاست محترم دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی

برجسته

سلام علیکم

به پیوست یک نسخه از آئین نامه تعیین حدود صلاحیت ماههای
کارشناس و کارشناس ارشد (پانزده برگ) که به توشیح مقام محترم وزارت
رسیده است ایفاد مینماید. مقتضی است دستور فرمائید در خصوص اجرای
مفاد آن و ابلاغ به مراکز تایمه اقدام نمایید.

دکتر سیدحسن امامی رضوی

معاون سلامت

بسمه تعالی

شماره _____
تاریخ _____
پیوست _____

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
دفعه وزیر

آیین نامه تعیین حدود صلاحیت ماماهاى کارشناسى و کارشناس ارشد

ماده ۱- تعریف ماما

ماما به شخصی اطلاق می شود که تحصیلات مامایی را در حد کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترا براساس مقررات در مراکز آموزش داخلی و خارجی به پایان رسانیده و موفق به اخذ مدرک تحصیلی از مراکز معتبر مورد تأیید وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی شده باشد. او قادر است خدمات بهداشت باروری را (از تولد تا سالمندی) به زنان، خانواده و جامعه ارائه نماید و موجب ارتقای سلامت مادر، نوزاد و در نهایت جامعه گردد. وی می تواند با ارائه لایحه اوردن در نبود پزشک و ارجاع به موقع، به نجات جان مادر و نوزاد کمک نماید.

همچنین می تواند به عنوان محقق، مجری یا همکار طرح تحقیقاتی به امر مدیریت و پژوهش در کار حرفه ای خود بپردازد. ماما می تواند خدمات مامایی را با توجه به حدود شرح وظایف در بیمارستان ها، درمانگاهها و واحدهای بهداشتی، مراکز مشاوره ملای، منازل، دفاتر کار مامایی و سازمانها ارائه دهد.

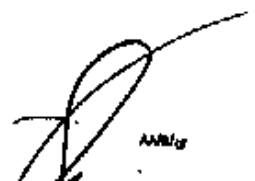
با هدایت به تعریف فوق، ماما موظف است در حیطه شرح وظایف ذیل در جایگاه خود انجام وظیفه نماید.

تبصره ۱: وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می تواند بنا به نیاز سیستم شبکه و واحدهای تابعه، زیر نظر مدیریت شبکه، متخصصین زنان و مامایی، کارشناسان و کارشناسان ارشد مامایی از وجود کارکنان مامایی استفاده خدمتی مورد نیاز را به عمل آورد.

تبصره ۲: ماما موظف است ضمن تشخیص مولود تغییراتی در فرآیند مراقبتها مدنظر را به پزشک متخصص ارجاع دهد. مسئولیت پیگیری پس خوراند و ادامه مراقبتها بنا به توصیه های پزشک مربوطه به عهده وی می باشد.

تبصره ۳: ماما باید در ارائه کلیه خدمات خود استانداردهای شغلی، حدود وظایف و اخلاق حرفه ای در حقوق بیمار را رعایت نماید.

در این آیین نامه به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی "وزارت"، پزشک متخصص زنان و زایمان "پزشک"، آخرین دستورالعمل های صادره از وزارت بهداشت "دستورالعمل" گفته می شود.

۱۳۸۸/۵

بسمه تعالی

شماره
تاریخ
پست

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
دفتر وزیر

ماه ۲؛ شرح وظایف مانا در حوزه بهداشت باروری

۱- دوران قبل از بارداری:

وظایف مانا در دوران قبل از بارداری شامل: آموزش، مشاوره، غربالگری و ارائه خدمات مطابق دستورالعمل می باشد.

۲- دوران بارداری

۲-۱- خدمات سرپایی

- گرفتن شرح حال، تاریخچه ملتهای و تعیین تاریخ احتمالی زایمان
- انجام معاینات فیزیکی و سائورهای لغویولد
- معاینات لرزیایی لگن
- توزین، کنترل علامت حیاتی، بررسی ارتفاع رحم، پایش رشد جنین و سمع سنای قلب جنین
- درخواست آزمایشات تشخیص حاملگی (خون، ادرار)
- درخواست آزمایشات معمول حین حاملگی مطابق با دستورالعمل شامل: کلسل ادرار، کشت ادرار، CREATININE, BUN, CHOLESTROL, HBSAb, HBSAg, VDRL, FBS, CBC Diff, Hct, Hb, Blood Group RH, HIV, GCT, GTT, TRIGLYCERIDE تپتراژ آنتی بدی ضد سرخچه کومبس غیرمستقیم
- درخواست سونوگرافی حاملگی، بررسی سلامت جنین و بیوفیزیکال پروفایل
- مشاوره و آموزش دوران بارداری در زمینه بهداشت فردی، تغذیه، علامت هشدار، مصرف داروها، رفتارهای پرخطر، عوامل خطر محیطی و شغلی، بهداشت دهان و دندان، ورزشهای دوران بارداری و آمادگی جسمی و روحی دوران بارداری، وضعیتهای مختلف زایمان، مزایای زایمان طبیعی، مضرات سزارین های غیر ضروری، ترویج تغذیه با شیرمادر، مراقبت از نوزاد، مراقبتهای پس از زایمان و تنظیم خانواده
- صدور گواهی سلامت مادر برای شرکت در کلاسهای آمادگی دوران بارداری و زایمان
- برگزاری کلاسهای آموزش دوران بارداری، کلاسهای آمادگی برای زایمان

MANA

بسمه تعالی

شماره _____
تاریخ _____
پوست _____

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
دقت وزیر

- آموزش روش‌های بی‌دردی و کاهش درد زایمان برای مادر و همراه
 - ارزیابی سلامت جنین شامل: بررسی حرکات جنین، NST
 - تبصره ۲: ماما می تواند OCT (Oxytocin Challenge Test) را زیر نظر پزشک انجام دهد
 - تجویز داروهای مجاز در حاملگی طبق لیست پیوست و برابر دستورالعمل‌های مربوطه
 - انجام کلیه مراقبت‌های لازم از مادران باردار مبتلا به بیماری‌های داخلی و جراحی طبق دستورالعمل
- ۲-۲- وظایف مربوط به گروه ماهران پرخطر بستری**
- انجام اقدامات مراقبتی و درمانی در گروه مادران باردار پرخطر بستری بر اساس دستورالعمل و دستور پزشک

۳- حین لایبر و زایمان

- گرفتن شرح حال، معاینه فیزیکی و ثبت در پرونده
 - تصمیم‌گیری، دستور پذیرش و تشکیل پرونده مطابق فرم‌های مربوطه
 - معاینه واژینال و ثبت پیشرفت زایمانی در فرم پارِتوگراف و پرونده مادر
 - تشخیص فوریت‌های ملللی و اطلاع به پزشک مقیم یا آنکال برای حضور بر بالین بیمار
 - درخواست انجام آزمایشات (خون، ادرار، فرن تست، نیتراژین تست، رزرو خون)
- تبصره ۳: انجام فرن تست و نیتراژین تست به عهده ماما است.
- درخواست روش‌های پاراکلینیکی (سونوگرافی، رادیوگرافی، NST, BPS)
 - تبصره ۴: ماما می تواند OCT را به منظور ختم حاملگی زیر نظر پزشک انجام دهد.
 - انجام اقدامات اورژانسی ملللی در مواقع عدم دسترسی به پزشک و ارجاع مادر یا نوزاد به سطوح بالاتر مراقبتی منطقه
 - دستور و نظارت بر انجام شیو و انما
 - پذیرش زانو در اتالی درد و زایمان

۱۱۱/۱۱

بسمه تعالی

شماره _____
تاریخ _____
پست _____

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی
دفتر وزیر

- کنترل صدای قلب جنین و ثبت آن
 - انجام فیتال مکتیورینگ و تفسیر نتایج آن (پس از طی دوره های آموزشی)
 - کنترل علائم حیاتی مادر
 - کنترل انقباضات رحمی (طول مدت شدت و فاصله انقباضات) و ثبت در پرونده
 - گرفتن رگ و مایع درمانی وریدی و انواع تزریقات طبق دستور پزشک
 - تزریق سولفات منیزیم به بیماران مبتلا به پره اکلامپسی و اکلامپسی در صورت عدم حضور پزشک (دوز اولیه انفوزیون عضلانی در واحدهای تسهیلات زایمانی و در موارد اورژانس تا دسترسی به پزشک و مراکز درمانی تخصصی) طبق دستورالعمل
 - تحریک زایمانی (INDUCTION)، تقویت و تشدید دردهای زایمان (AGUMENTATION) با دستور پزشک مطابق با دستورالعمل
 - آماده نمودن مادر برای انجام سزارین شامل: تشکیل پرونده درخواست آزمایشها، سونداژ مثانه و انجام مراقبت های روتین قبل از سزارین
 - درخواست آزمایشات کلیوی و کبدی در هیپرتنسیون بارداری (براساس دستورالعمل)
 - استفاده و به کار بردن روش های غیر دارویی کاهش درد زایمان شامل: ماساژ، آروماتراپی، طب فشاری، تزریق داخل جلدی آب مقطر استریل، گرما و سرما درمانی، بیوفیدبک موسیقی درمانی، الگوهای تنفسی، تن آرامی، تصویرسازی، تجسم مثبت، وضعیت های مختلف لیبر و زایمان، TENS. استفاده از حضور همراه آموزش دهنده
 - مراقبت از مادر هنگام استفاده از روش های دارویی کاهش درد زایمان (اپیدورال و اتونوکس) زیر نظر پزشک متخصص
- بهبودی
- تبره ۷: به کارگیری روشهای دارویی و غیر دارویی کاهش درد زایمان منحصراً پس از طی دوره های آموزشی مورد تأیید وزارت یا سازمان نظام پزشکی مجاز می باشد.
- حضور در طی مراحل لیبر و زایمان به عنوان همراه (دولا)

۱۳۸۸/۴

بسمه تعالی

شماره _____
تاریخ _____
پست _____

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت درمان و امور پزشکی
دفتر وزیر

- انجام زایمان در آب در صورت تمایل مادر (انجام زایمان در آب می بایست بر اساس دستورالعمل و با موافقت متخصص کودکان بیمارستان باشد)
 - انجام مراحل مختلف زایمان با نمایش سر به طور مستقل (به مرحله زایمانی)
 - استفاده از بی حسی موضعی برای انجام و ترسیم اپیزاتومی
 - ترسیم پارگی پرینه درجه یک و دو
 - انجام زایمان با نمایش ته در بلرداری سوم و بالاتر (در مواقع اورژانس و عدم حضور پزشک)
 - انجام کوراز رحم در صورت عدم خروج جفت در صورت عدم دسترسی به پزشک و موارد اورژانس
 - انجام فوریت‌های ممانعی در صورت عدم حضور پزشک (به جز گذاردن انواع فورسپس و واکوم)
- تبصره: گذاردن واکوم فقط توسط کارشناس ارشد ممانعی مجاز میباشد.
- احمای مادر و نوزاد طبق دستورالعمل
 - تجهیز داروهای مجاز طبق لیست پیوست و برابر دستورالعمل
 - معاینه جفت و بند ناف از نظر وجود نامتجاریها و کامل بودن جفت
 - مراقبت اولیه نوزاد در اتاق زایمان طبق دستورالعمل شامل:
- ارزیابی قبل از تولد نوزاد، آماده سازی شرایط مناسب دعا و مراقبت از نوزاد، قرار دادن نوزاد در محیط با دمای مناسب احمای نوزاد، نیازمند احمای کلامپ و بریدن بند ناف، خشک کردن نوزاد، برقراری تماس پوست با پوست مادر و نوزاد، تعیین و ثبت آهنگار نوزاد در دقیقه اول، تعیین و ثبت آهنگار نوزاد در دقیقه پنجم، بررسی علائم حیاتی نوزاد، ارزیابی سلامت ظاهری نوزاد، تعیین هویت نوزاد
- اعلام جنسیت و نشان دادن نوزاد به مادر
 - دستورالعمل انتقال نوزاد از اتاق زایمان به بخش بعد از زایمان و اجرای طرح همجواری
 - صدور گواهی فوت نوزاد در صورت بروز مرده زایی یا مرگ نوزاد

۱۳۸۸/۱۲

بسمه تعالی

شماره
تاریخ
پست

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و امور پزشکی
دفتر وزیر

۴: بعد از زایمان (زایمان طبیعی و سزارین)

۴-۱- مراقبات زایمان

- قرار دادن مادر و نوزاد در وضعیت راحتی، کنترل و نظارت بر انجام ثبت اثر انگشت مادر، اثر کف پای نوزاد در پرونده
- بستن دستبند نوزاد با توجه به مندرجات پرونده
- انجام اولین تغذیه پستانی نوزاد، شیردهی و برقراری تماس پوستی بلافاصله پس از تولد مطابق با دستورالعمل
- درخواست آزمایشات کومیس مستقیم و غیرمستقیم
- تجویز آمپول روگام
- کنترل وضعیت مادر بعد از زایمان شامل: علائم حیاتی، خونریزی واژینال، قوام رحم، ارتفاع رحم، هوشیاری مادر، بررسی مثانه، حجم ادرار و اندازه مراقبت‌ها طبق دستورالعمل تا حداقل ۲ ساعت پس از زایمان و ثبت مراقبت‌های ارائه شده در پرونده
- کنترل خونریزی رحم: ماساژ دستی، بررسی وضعیت رحم، بررسی پرینه
- تجویز داروهای کنترل کننده خونریزی مانند اکسی توسین و مترون
- اقدام به تخلیه مثانه در صورت احتیاج انداز مطابق پروتکل وزارت بهداشت
- مراقبت‌های مرحله چهارم زایمان طبق دستورالعمل
- ثبت شرح زایمان و دستورات بعد از زایمان در پرونده
- گزارش موارد غیرطبیعی پس از زایمان نظیر خونریزی واژینال، علائم حیاتی غیرطبیعی، لارونگی رحم، چسبندگی جفت به پزشک و انجام اقدامات اورژانسی در صورت عدم حضور پزشک تا زمان دسترسی به پزشک
- صدور گواهی ولادت
- دستور انتقال مادر و نوزاد به بخش بعد از زایمان و اجرای طرح هم‌جواری مادر و نوزاد

۱۹

بسمه تعالی

شماره _____
تاریخ _____
پست _____

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
دفتر وزیر

- ۲-۲- وظایف مربوط به مراقبت مادر در بخش هم‌انگلی مادر و نوزاد (از ۲ ساعت پس از زایمان تا زمان ترخیص)
- کنترل علائم حیاتی، خونریزی، قوام رحم، ارتجاع رحم، هوشیاری مادر، وضعیت پرینه، وضعیت مثانه، وضعیت پستان، شیردهی، بررسی اندام‌ها و وضعیت حرکتی مادر در بخش بعد از زایمان (طبق دستورالعمل)
 - آموزش تمرینات توتبخشی بعد از زایمان
 - گزارش هرگونه موارد غیرطبیعی به پزشک، درخواست حضور او و انجام فوریتهای پزشکی تا زمان حضور یا دسترسی به پزشک
 - انجام مراقبتهای پس از زایمان، اجرای دستورات دارویی و سایر اقدامات در گروه مادران پرخطر بستری (طبق دستورالعمل و بر اساس دستور پزشک)
 - آموزش مراقبتهای بهداشتی محل ایمن زایمانی
 - آموزش به مادر در مورد مراقبت از خود شامل: مراقبت از پستان و نحوه شیردانی، تغذیه، استحمام، روش‌های پیشگیری از بارداری، ورزشهای بعد از زایمان، واکسیناسیون، ارتباط جنسی با همسر، علائم خطر در مادر
 - آموزش به مادر در مورد مراقبت از نوزاد شامل: توجه به بند ناف، پیشگیری از هیپوترمی، علائم خطر در نوزاد و کودک نظیر زردی و غیره، پایش رشد کودک، نحوه مساز نوزاد بر اساس دستورالعمل مراقبت از نوزاد سالم
 - صدور دستور ترخیص مادران با زایمان طبیعی پس از انجام معاینات لازم و ارزیابی‌های بعد از زایمان
 - انجام مراقبت بعد از ختم زود هنگام بارداری و انجام مراقبت بعد از سقط جنین
 - آموزش غریزگی اختلالات تیروئید نوزاد (طبق دستورالعمل)
 - صدور مرخصی استعلاجی زایمان
- تبصره ۹: فقط در مولدیکه ملما عامل زایمان باشد.
- تجویز داروها و مکمل‌های مجاز مطابق لیست پیوست و دستورالعمل

بسمه تعالی

شماره _____
تاریخ _____
پست _____

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
دفتر وزیر

۳-۳- وظایف مرتبط با مراقبت از نوزاد در بخش هم اتاقی مادر و نوزاد:

- اندازه گیری قند وزن، خورسرو و دور سینه نوزاد
- بررسی علائم حیاتی
- تزریق ویتامین K₁
- شنشوی معده در نوزادان بستری طبق دستورالعمل
- واکسیناسیون
- کمک به مادر در تغذیه نوزاد با شیر مادر
- استحمام نوزاد
- مراقبت از بند ناف

۵- شرح وظایف ماما در دوران غیر بارداری

۵-۱- مشاوره و آموزش

ماما می تواند در کلیه موارد مرتبط با بهداشت باروری به مددجویان (نوجوانان، جوانان، میانسالان و سالمندان) بشرح ذیل ارائه خدمت نماید

تبصره ۱: ارائه خدمات مشاوره ای فقط در صورت گذراندن دوره های مربوطه امکان پذیر خواهد بود.

- آموزش و مشاوره بلوغ
- آموزش و مشاوره بهداشت جنسی
- آموزش، مشاوره و غربالگری قبل و بعد از ازدواج
- مشاوره با زوجین در مورد روش های مختلف جراحی و غیر جراحی پیشگیری از بارداری مانند: مشاوره و آموزش قبل و بعد از بستن لوله ها در زن و مرد، گذاشتن IUD، روش های تزریقی، کاشتنی و ...
- آموزش و مشاوره تنظیم خانواده در منزل

بسمه تعالی

شماره
تاریخ
پیوست

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی
دفتر وزیر

- آموزش و مشاوره روش های تنظیم خانواده پس از زایمان و پس از سقط
 - آموزش جامعه برای جلب مشارکت آنان در برنامه های بهداشتی باروری به خصوص مشارکت مردان در برنامه های تنظیم خانواده
 - مشاوره، آموزش و غربالگری قبل از بارداری
 - مشاوره و آموزش دوران بارداری، زایمان و پس از زایمان
 - مشاوره و آموزش خودآزمایی پستان و غربالگری بیماری های پستان
 - آموزش واکسیناسیون مادر، نوزاد، شیرخوار و کودک کمتر از هشت سال
 - مشاوره و آموزش کودک سالم و بیمار طبق دستورالعمل
- تبصره ۱۱: ماما می تواند در مراکز بهداشتی درمانی و بیمارستانها و مراکز حمایتی و حقوقی و قضایی به عنوان مشاور بهداشت باروری (شیردهی، تنظیم خانواده، مشاوره حین ازدواج، طلاق و ...) ارائه خدمت نماید.
- آموزش و مشاوره در خصوص بیماری های مقاربتی، ایدز، هپاتیت و رفتارهای پرخطر
 - آموزش، مشاوره و غربالگری سرطانهای شایع زنان
 - آموزش و مشاوره در نلباروری زوجین
 - آموزش و مشاوره در خصوص مسائل و مشکلات عملکرد جنسی
 - آموزش و مشاوره در مورد بهداشت سالمندی و پالسی
 - آموزش و مشاوره در صنمات عاطفی به مادر و خانواده نظیر از دست رفتن جنین، نوزاد و کودک
 - آموزش و مشاوره در موارد شغلی مرتبط با بهداشت باروری
 - آموزش و مشاوره مراقبت از نوزاد به مادر و خانواده
 - آموزش و مشاوره در مورد چگونگی مصرف مکمل ها

۲-۵ - معاینات شامل

- گرفتن شرح حال، معاینات فیزیکی، آزمایشهای غربالگری در مراجعین و آموزش به آنان

بسمه تعالی

شماره
تاریخ
پست

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
دقت وزیر

- انجام معاینات دوره‌ای پستان و غربالگری بیماری‌های مربوطه و ارجاع به پزشک در صورت لزوم
- انجام معاینات دستگاه تناسلی و غربالگری بیماری‌ها و ارجاع به پزشک در صورت لزوم
- انجام دوره‌ای پاپ اسمیر و نیز بررسی سیتولوژیک نمونه
- معاینه نوزاد شیرخوار، کودک کمتر از ۸ سال طبق دستورالعمل
- ارائه سایر روش‌های پیشگیری از بارداری هورمونی و سد کننده (به غیر از روش‌های جراحی) با رعایت مراقبت‌ها و معاینات مربوطه

۳-۵- ارائه خدمات شامل :

- گرفتن شرح حال، انجام معاینات فیزیکی، درخواست آزمایشات لازم و غربالگری
- در خواست آزمایشها شامل: انجام پاپ اسمیر، کشت ترشحات واژن، WBC Diff, GCT, GTT, BS, FBS, BUN, BG, RH, CREATININE, TRIGLYCERIDE, CHOLESTROL, HBSAg, HBSAb, HIV, VDRL, U/A, U/C, Prolactin, SGPT, SGOT, T3, T4, TSH, FSH, LH
- درخواست سونوگرافی برای بررسی وضعیت رحم، تخمدان، وضعیت IUD
- درخواست ماموگرافی
- گذاردن انواع IUD و خارج کردن آن
- ارائه خدمت کلیه روش‌های پیشگیری از بارداری (آی یودی، کلانوم، قرص‌های خوراکی، کپسول‌های کلشتی، آمپول‌های تزریقی) طبق دستورالعمل
- تبصره ۱۲: انجام آزمایشات لازم قبل از تجویز قرص‌های خوراکی، داروهای تزریقی پیشگیری از بارداری و پس از واکتوس طبق دستورالعمل
- ارائه خدمات سایر روش‌های نوین پیشگیری از بارداری به جز جراحی در صورت ابلاغ تفهیم ارائه آن خدمات توسط ماسا از سوی وزارت

بسمه تعالی

شماره
تاریخ
پست

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
دفتر وزیر

- درمان عوارض ناشی از استفاده از روشهای پیشگیری از بارداری مانند تهوع، استفراغ، خونریزی های رحمی، لکه بینی، اختلالات قاعدگی و افزایش ترشحات واژینال طبق دستورالعمل
- درمان عفونت های دستگاه تناسلی زنان در حد مجاز
- درمان ماستیت پستان از زایمان با آنتی بیوتیک و اقدامات درمانی تا قبل از تشکیل آبسه در صورت تشکیل آبسه ارجاع به پزشک
- انجام واکسیناسیون زنان باردار، واکسیناسیون شیرخواران و کودکان کمتر از هشت سال طبق دستورالعمل
- ارائه خدمات کودک سالم و بیمار طبق دستورالعمل
- ارائه خدمات مراقبتی مرتبط با جراحی و بیماریهای زنان در بخش های داخلی و جراحی زنان

ماده ۳؛ وظایف در حیطه های آموزشی، پژوهشی، نظارتی و مدیریتی

- ارائه اجرا و انجام طرحهای پژوهشی (ملی و بین المللی) به عنوان مجری و همکار
- همکاری در مراکز تحقیقاتی پژوهشی به عنوان پژوهشگر
- برنامه ریزی و نظارت بر تیم های پژوهشی
- همکاری در برگزاری کارگاهها، سمینارها و کنگره های آموزشی دانشگاههای علوم پزشکی، دانشکده ها و سازمانها
- مدرس کارگاهها، سمینارها، کنگره های آموزشی برگزار شده در دانشگاههای علوم پزشکی، دانشکده ها و سازمانها
- برنامه ریزی، نظارت و آموزش سایر پرسنل تیم بهداشتی و رابطین بهداشتی در خصوص بهداشت باروری
- آموزش و همکاری در آموزش دانشجویان پزشکی، پیراپزشکی
- همکاری در برنامه ریزی و نظارت بر برنامه رابطان بهداشتی
- همکاری در برنامه ریزی و نظارت بر تیم پزشک خانواده در کنار پزشک
- همکاری در برنامه ریزی، اجرا و نظارت بر برنامه تنظیم خانواده براساس پروتکل وزارت بهداشت
- همکاری در برنامه ریزی، اجرا و نظارت بر برنامه میانسالان براساس پروتکل وزارت بهداشت

۱۱۱۱۱۱

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی
دفتر وزیر

- همکاری در برنامه ریزی، اجرا و نظارت بر نامه سالمندان بر اساس پروتکل وزارت بهداشت
 - برنامه ریزی مدیریت و نظارت بر بخش های مراقبتی مادران و نوزادان در منزل
 - عضویت و شرکت فعال در کمیته های ارتقاء سلامت مادران و نوزادان
- نمونه ۱۹، فوریت های ملامی با توجه به نوع خدمات آن به عنوان لورژانس داخل بیمارستانی نیز محسوب می شود لذا وظایف ماما در این موارد نیز تابع وظایف در موارد لورژانس است و کلیه قوانین ارائه خدمات در این زمینه مشمول آن می باشد و در موارد بروز بلاهای طبیعی و حوادث غیر مترقبه ماما می تواند جزو تیم خدمات بهداشت باروری را آرایه نماید.

ماده ۴: موارد غیر طبیعی ارجاع به پزشک و پیگیری پس خوردن

- نمای جنین غیر از قله سر، قرارهای غیر طبیعی و چند قلبی
- پیدایش علائم زجر جنین مانند: ضربان قلب کمتر از ۱۱۰ یا بیش تر از ۱۶۰، نامرتب بودن ضربان قلب، نشیمن صدای قلب جنین و کاهش حرکت جنین
- پاره بودن کیسه آب به مدت بیش از ۶ ساعت
- تب در بارداری و زایمان
- پایین یا بیرون افتادن بند ناف
- الگوی انقباضات غیر طبیعی مانند: طولانی شدن، متوقف شدن، پشت سر هم شدن انقباضات در مراحل ایمر و زایمان (طبق پارتوگراف)
- وجود هرگونه توده و انسداد در مسیر کانال زایمان
- هرگونه سلبه جراحی (سزارین قبلی)، حاملگی غیر طبیعی، سقطهای مکرر و نوزایی
- وجود هرگونه خونریزی غیر طبیعی
- فشارخون بالاتر از ۱۴۰/۹۰ و حملات تشنجی
- فشارخون پایین و بروز علائم شوک

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی
دفتر وزیر

- هر گونه بیماری زمینه ای مادر (گوارش، سرخ، کلیه، قلبه ریه، خون، دیابت، روانی، ضعف مغز و ...)
- حاملگی اول در سن کمتر از ۱۸ سال یا بیش از ۳۵ سال
- وجود ماییم پره اکلامپسی و اکلامپسی
- علامت زایمانی قبل از ۳۷ هفته بارداری
- پارگی زودرس کیسه آب قبل از ۳۷ هفته کامل بارداری
- بارداری بیش از ۴۱ هفته
- مادر RH منفی و کومبس غیر مستقیم مثبت
- تب و لرز ۳۸ پس از زایمان
- خونریزی بیش از اندازه و عدم برگشت رحم به اندازه نرمال پس از زایمان
- ترشحات غیر طبیعی و بدبوئی واژینال پس از زایمان
- آبره پستان
- عدم توانایی دفع ادرار ۱۲ ساعت پس از زایمان
- تورم، درد یکطرفه ساق و ران پای مادر بعد از زایمان
- ختم حاملگی در مادران دچار ضعف دید شدید (نمره عینک ۹ به بالا)
- هرگونه مورد غیر طبیعی مشاهده شده در آزمایشات و موارد پاراکلینیکی مربوط به جنین و مادر
- اولیگو هیدروآمنیوس و پلی هیدروآمنیوس
- مادران با نمایه توده پدنی غیر طبیعی (بر اساس پروتکل خارج بیمارستانی)
- اعتیاد مادر

ماده ۵: شرح وظایف ماماها در دفتر کار

شایان ذکر است وظایف و توانایی های ماما در غیر دفتر کار قابل تسری به دفتر کار نیز می باشد.

۱۳۹۷/۷

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی
دفتر وزیر

موارد مختص دفتر کار عبارتند از:

- بستری زانو و پذیرش مسئولیت زایمان در مراکز خصوصی و دولتی با هماهنگی بیمارستان و پزشک متخصص تبصره ۱۳: انجام زایمان در دفاتر کار یا منازل منحصراً در موارد اورژانسی مجاز می باشد.
- تبصره ۱۴: جهت صدور گواهی ولادت توسط اما ما برای زایمان در منازل و دفاتر کار لازم است توسط ادارات نظارت بر درمان دانشگاه های علوم پزشکی هر استان به ادارات ثبت احوال هر شهرستان معرفی شوند. (بندهی است رعایت قوانین ادارات ثبت احوال کشور بر مبنای صادرکنندگان خواهد بود).
- توزیع وسایل پیشگیری از بارداری و ارائه آمار (طبق فرم اداره تنظیم خانواده وزارت بهداشت)
- تبصره ۱۵: در صورت وجود علائمی دال بر غیر طبیعی یا بیمار بودن مراجعین، اما موظف است با متخصص زنان مشاوره نموده و نتیجه معاینه تخصصی ضمیمه پرونده مراقبتی مادر شده و مراقبتهای دوران بارداری طبق دستور ادامه یابد. (کلیه اماها مجازند با یک متخصص زنان جهت مشاوره برای اقدامات درمانی و جراحی احتمالی یا ارجاع عقد قرارداد نمایند تا در مواقع اورژانس ارائه خدمات با سرعت بیشتری انجام شود).
- تبصره ۱۶: کلیه اماهای دارای دفتر کار می توانند با مراکز خصوصی، دولتی و خیریه دارای بخش زایمان عقد قرارداد نمایند. در شهرهایی که بخش یا بیمارستان خصوصی وجود ندارد اماها می توانند با هماهنگی ریاست دانشگاه علوم پزشکی مربوطه با بیمارستان های دولتی طبق دستورالعمل وزارت بهداشت عقد قرارداد نمایند.
- صدور گواهی سلامت هایمن (مطابق با قوانین پزشکی قانونی)
- تجویز داروهای مجاز طبق لیست پیوست
- انجام تزریقات در دفاتر کار مطابق بر اساس آئین نامه تزریقات و پانسمان وزارت
- تبصره ۱۷: انجام تزریقات منحصراً در خصوص داروهای مجاز مندرج در این شرح وظایف می باشد.

ماده ۱۸: داروهای مجاز قابل تجویز توسط اما

- انواع ویتمین ها به صورت کپسول، قرص، شربت، قطره، پماد

۱۹

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی
دفتر وزیر

- تیمبره ۱۸: تنها می توان ویتامین های گروه B را به صورت آمپول تجویز نمود
- ترکیبات آهن و مواد معدنی به صورت قرص، کپسول، شربت، قطره خوراکی کودکان
 - واکسن کزاز (توکسولید)، توام پلشین (توکسوتید کزاز و دیفتیری) و سرخچه
 - داروهای ضد درد شامل: هیوسین، استامینوفن، مفلنیک اسید، دیکلوفناک، پیروکسیکام، ایسوبروفن، ژلوفن، ناپروکسن و ایندومتاسین به صورت قرص، شواکه، آمپول، کپسول، پماد و ژل (فرم تزریقی دیکلوفناک و پیروکسیکام در بیماران سرپاتی غیر مجاز میباشد)
 - کلیه محلولهای ضد عفونی
 - محلول های تزریقی قندی ۵٪، قندی- نمکی، رنگر و نرمال سالین
 - آنتی اسید و ضد نفخ (آلومینیم ام جی، آلومینیوم ام جی اس، پانکراتین، دایجستو، های متیکون، راینتیدین و سایمتدین) به صورت قرص و سوسپانسیون
 - انواع داروهای ضد تبوع و ضد حساسیت (پروستازین، متوکلوپرامید، دیفن هیدرامین، آنتی هیستامین دکونژستان) به صورت قرص، شربت، قطره و آمپول
 - ملین ها شامل: بیزاکودیل، پسیلوم، سی لاکس، هیدروکسید منیزیم MOM به صورت قرص، سوسپانسیون، شربت، شیاف، پوشر و...
 - شربت گایافنزین در دوران بارداری
 - آمپول آکسی توسین
 - داروهای بی حسی موضعی نظیر لیدوکائین به صورت پماد ژل و آمپول
 - ترکیبات پروژسترونی تزریقی و خوراکی (قرص و آمپول پروژسترون و قرص مندروکسی پروژسترون)
 - قرص و آمپول مترژن (داخل عضله)
 - قرص و آمپول ویتامین K₁ و کپسول ترانس آمین
 - پماد و شیاف آنتی هموروئید

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
دفتر وزیر

- پنی سیلین و مشتقات آن شامل ویتال های ۸۰۰۰۰۰-۶،۳،۳ و ۱/۲۰۰/۱۰۰۰، آمپی سیلین (خوراکی و تزریقی) سفالکسین خوراکی، داکسی سایکلین، آموکسی سیلین (خوراکی و تزریقی)، آزیترومایسین، سفیکسیم، اریترومایسین سفالوتین و کلوزتا سیلین با رعایت ملاحظات تشخیصی مثل حساسیت به پنی سیلین و سابقه آلرژی
- قرص های کوتریموکسازول، نلیدیکسیک اسید و سپروفلوکساسین مخلوط به نتیجه کشت ادرار
- کلوتریمازول، لیستاتین، میکونازول، بتادین، تریپل سولفا، مترونیدازول، کلیندا مایسین به صورت قرص خوراکی، کرم موضعی، پماد موضعی، سوسپانسیون، شیاف قرص، ژل و کرم واژینال
- داروهای ضد خارش ایمن در حاملگی مانند لوسین ژرتیوم، پماد کلآمین D، کلآمین، تریامسینولون NNG، تریامسینولون، فلونوسینولون، هیدروکورتیزون، گالاتدولا و دکسپنتنول
- فلوکونازول به صورت قرص و کپسول
- آسیکلوویر به صورت پماد و قرص
- آمپول روگلم
- سولقات متیزیم
- داروهای مورد نیاز جهت احیا
- کلیه وسایل و ترکیبات ضد بارداری خوراکی، تزریقی و جلدی موجود در بازار دارویی کشور
- داروهای گیاهی دارای مجوز وزارت

این آئین نامه در ۶ ماده و ۱۹ تبصره به استناد ماده واحده قانون چگونگی تعیین وظایف و صلاحیت شایگان حرفه های پزشکی و بهداشتی و با کسب نظر سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران به تصویب رسید

دکتر انگرانی
وزیر